

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2023. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.7.26>

УДК 339.9

О. В. Пазиніч,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин, Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3108-8423>

В. І. Іваненко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин, Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського

Л. І. Долгова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та бізнес технологій,
Національний авіаційний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9917-7065>

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

O. Pazynich,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and International Economic Relations,
V.I. Vernadskyi Taurida University

V. Ivanenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and International Economic Relations,
V.I. Vernadskyi Taurida University

L. Dolgova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Business Technologies National Aviation University

STRATEGIC ORIENTATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL RELATIONS IN THE CONTEXT OF GEOPOLITICAL TRANSFORMATIONS

Актуальність дослідження полягає в потребі змін та балансування у міжнародній політиці, зважаючи на нові умови й особливості та втілення вирішальних цільових показників розвитку України як однієї з європейських держав. Метою дослідження є виокремлення стратегічних орієнтирів розвитку міжнародних зв'язків України в умовах геополітичних трансформацій. Встановлено, що сучасна геополітична ситуація в Україні вимагає формування нових орієнтирів у зовнішніх відносинах. Визначено основні передумови та проблеми, які спричинені боротьбою України проти російської агресії, що по-новому відобразили особливості глобального інтеграційного процесу, заохотили і прискорили формування нових альянсів, узгодження пріоритетів, партнерств і прийнятних рівнів компромісів. Ці домовленості стосуються, зокрема, спільних проектів післявоєнної відбудови, таких, як енергетична інфраструктура, транспорт і діджиталізація. Проаналізовано особливості становлення та розвитку міжнародних відносин з різними країнами, їхні форми співпраці. Сформульовано основні стратегічні пріоритети, що полягають у: посиленні інтеграції з ЄС, членство в НАТО, залученні інтенсивної підтримки від західних країн, утворення нових альянсів та партнерств, диверсифікація міжнародного співробітництва, активна участь у багатосторонніх організаціях, енергетична безпека та економічні інтереси. Оскільки Україна належить до сфери геополітичних інтересів багатьох країн Європи та світу, дослідження формування геополітичних поглядів держав та їх сучасні зміни будуть цікавими для багатьох дослідників.

The research is relevant due to the necessity of addressing change and balance in international politics, considering new conditions and specificities, while also implementing key development indicators for Ukraine as a European state. The objective of this study is to identify strategic directions for the advancement of Ukraine's international relations within the context of geopolitical transformations. It has been determined that the current geopolitical situation in Ukraine necessitates the establishment of new reference points in foreign affairs. The primary

prerequisites and challenges arising from Ukraine's struggle against Russian aggression, which has underscored the unique aspects of the global integration process, have stimulated and expedited the formation of novel alliances, prioritization coordination, partnerships, and acceptable compromise levels. These agreements particularly pertain to collaborative post-war reconstruction projects such as energy infrastructure, transportation, and digitization. The characteristics of shaping and developing international relations with various countries, as well as their forms of cooperation, have been analyzed. The primary strategic priorities have been defined, including enhancing integration with the EU, and NATO membership, receiving substantial support from Western nations, forging new alliances and partnerships, diversifying international cooperation, actively engaging in multilateral organizations, ensuring energy security, and safeguarding economic interests.

In general, it can be summarized that Ukraine's international contacts were shaped by its aspirations for Euro-Atlantic integration, efforts to diversify partnerships aimed at strengthening regional cooperation, and ongoing Russian aggression. Undoubtedly, the response to geopolitical transformations has been changes in the state's foreign policy priorities, focused on strengthening security, ensuring stability, and moving toward integration into the Euro-Atlantic community. Support from Western countries, as well as participation in diplomatic initiatives, were crucial for navigating geopolitical transformations in the region. Given that Ukraine falls within the sphere of geopolitical interests for numerous European and global countries, studying the formation of states' geopolitical perspectives and their contemporary changes will captivate many researchers.

Ключові слова: міжнародні зв'язки, геополітичні трансформації, європейська інтеграція, стратегічні орієнтири.

Keywords: international relations, geopolitical transformations, European integration, strategic guidelines.

Постановка проблеми. Генерування нових стратегічних орієнтирів України у зовнішній політиці викликане змінами у її геополітичному становищі на початку ХХІ століття. Зважаючи на особливості сучасної міжнародної системи та геополітичні виклики, перед Україною постає потреба у збереженні незалежності та цілісності національної території. Співпраця з міжнародними партнерами залишається важливим інструментом у міжнародній політиці України. Тим не менш, при всій важливості співпраці, наша держава має зберігати чітке розуміння відмінностей у геополітичних інтересах з іншими країнами. Досвід свідчить про позитивні приклади результативної співпраці з такими стратегічними партнерами, як: Польща, Естонія, Латвія, Литва, Словаччина, Чехія та інші. Взаємовигідні відносини з цими державами сприяють задоволенню інтересів як України, так і наших західних партнерів. Основний успіх полягає в чітко сформульованих завданнях, що орієнтовані на досягнення важливих довгострокових цілей для всіх сторін. Україна має продовжувати досліджувати геополітичний контекст, в якому опинилася та залучати стратегічні альянси для гарантування успішного впливу на міжнародні події та втілення національних інтересів. Важливо зберігати баланс і враховувати інтереси інших країн, зокрема партнерів, при плануванні та реалізації зовнішньої та внутрішньої політики. Варто підкреслити, що геополітика відіграє вирішальну роль у розвитку країни. Тому Україні потрібно сформулювати власну активну геополітичну стратегію, яка дозволить здобути стійкий міжнародний авторитет і зміцнити вплив на міжнародні події.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що тема формування та еволюції геополітичних поглядів України не отримала достатньої уваги, незважаючи на її складність та важливість. Окремі аспекти, особливості застосування та проблеми міжнародних зв'язків української геополітики досліджували такі вітчизняні автори, як: Черник П. [1], який зазначає, що визначення геополітичних інтересів України потребує розгляду не лише розподілу економічної, політичної, військової та духовної сили в різних регіонах світу, а й складних систем інтересів різних країн. Марцихів К. та

Шепеляк Л. [2] описали особливості сучасної геополітики України та її цілі. Копачинська Г. [3] зауважує, що геополітичні погляди України поступово трансформувалися в геополітичні інтереси держави після здобуття нею незалежності. При цьому дослідниця виділяє три ключові групи: геополітичні інтереси на національному (державному), регіональному та глобальному рівнях. Юрчишин В. досліджує роль України у прискоренні глобальних трансформацій та наголошує на “необхідності запровадження швидких і значних структурних та інфраструктурних змін, які мають співвідноситися з «зеленими», «цифровими» і гуманітарно значимими (демократія, права людини) пріоритетами в контексті формування у ЄС технологічного суверенітету і стратегічної автономії” [4, с. 67].

Замаруєва І., Ленков С., Бабич О., Шевченко А., Хлапонін Ю., Берназ Н. [5] розглядають особливості репрезентації суперечливої інформації про події в Україні з боку протилежних геополітичних альянсів.

Місце України в геополітиці інших країн та орієнтацію інших країн на неї розглядається в роботах таких зарубіжних авторів, як Чепмен Б. [6], який надає детальний історичний огляд та сучасний аналіз того, чому країни Балтії та Україна були історичними та залишаються сучасними геополітичними гарячими точками. Санчес У. та Водницькі Д. [7] досліджують геополітичні коди у розвитку конфлікту між Росією та Україною між 1991 та 2022 роками.

Але оцінки вчених недостатньо придатні для геополітичного аналізу України, а більшість з них не розглядають місце України в світовій геополітиці. Саме тому не вистачає досліджень у сфері трансформації геополітичних поглядів на Україну сьогодні, що допомагають висвітлити своєрідність та виклики перед міжнародними відносинами за сучасної геополітики в Україні.

Метою даного дослідження є розгляд та визначення стратегічних орієнтирів розвитку міжнародних зв'язків України в умовах геополітичних трансформацій.

Виклад основного матеріалу. У сучасному кліматі глобальних змін у міжнародних стосунках України сталися значні трансформації. З моменту

отримання незалежності в 1991 році Україна прагнула зрозуміти складну динаміку міжнародної політики та визначити своє місце в міжнародному співтоваристві.

У відповідь на наслідки глобалізації країни створили різноманітні об'єднання на основі спільних цінностей для задоволення потреб безпеки, економіки, навколишнього середовища та культури.

Конкретна ситуація розвитку міжнародних взаємин України на даному етапі є відносно складною, а деякі процеси та явища зовнішньої політики України ще не завершені, особливо реалізація євроінтеграційного процесу. Згідно зі статтею 1 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та його державами-членами [8], головним пріоритетом партнерства Україна-ЄС є "забезпечити поступове зближення сторін на основі спільних цінностей та тісних привілейованих зв'язків, поглибити зв'язок України з політикою ЄС та її участю у програмах та агентствах; створити необхідні рамки для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які мають взаємний інтерес; сприяти, зберігати й зміцнювати мир та стабільність на регіональному та міжнародному рівнях; запровадити умови для посилення економічних та торговельних відносин..." [8]. Угода про асоціацію між Україною та ЄС заклала основи двосторонніх відносин та сприяла зміцненню політичного діалогу. ЄС підтримує Україну соціальною, економічною та військовою допомогою. Майбутнє відновлення України є вирішальним аспектом порядку денного багатьох заходів високого рівня, включаючи саміт G7, саміт Європейської Ради та Всесвітній економічний форум у Давосі.

Сучасні тенденції вказують на те, що конкуренція у геополітиці посилюватиметься, економічний протекціонізм і фрагментація зростатимуть, а також будуть руйнуватися різні міжнародні структури. Проте, слід підкреслити, що найімовірніше достатньо сильними збережуться економічна взаємозалежність і транскордонні зв'язки. Тим не менш, існує високий ризик того, що здатність реагувати на глобальні виклики, пов'язані зі зміною клімату, глобальною бідністю і загрозами здоров'ю, буде значно ослаблена [9].

Зовнішньополітична стратегія України [10], яка набула чинності в серпні 2021 року, спрямована на поліпшення світового безпекового середовища та втілення регіональних домовленостей для врегулювання безпекового становища в регіоні. Документ розкриває довгострокові напрями у розвитку співробітництва: між Україною, Польщею і Литвою, налагодження перспективного партнерства з Румунією, кооперації між Україною, Польщею, Румунією та Молдовою, а також налагодженості відносин з Туреччиною. Підкреслюється необхідність посилення відносин з Великою Британією та стратегічного партнерства з Польщею в різних форматах.

Враховуючи нові особливості у світовій політиці та економіки, слід проаналізувати та визначити стратегічні орієнтири розширення українських міжнародних зв'язків під впливом геополітичних трансформацій.

Прагнення України до більш тісної інтеграції з ЄС є одним із основних орієнтирів її міжнародної політики. Важливим етапом на цьому шляху стала Угода про асоціацію Україна-ЄС, підписана у 2014 році. Україна постійно працює над впровадженням необхідних реформ, спрямованих на наближення до стандартів ЄС та посиленням політичної, економічної та соціальної співпраці. 24 лютого 2022 року військове вторгнення Росії в Україну призвело до серйозних змін у міжнародному політичному ландшафті. Діяльність українських дипломатів стала надзвичайно важливою та першочерговою відтоді, як були порушені територіальна цілісність та суверенітет України. У цьому контексті євроатлантична орієнтація в міжнародних відносинах стала ще одним способом збереження державності та суб'єктності нашої держави. Тому Україна подала заявку на членство в ЄС 28 лютого 2022 року. Як результат, 23 червня 2022 року глави держав та урядів 27 країн-членів ЄС ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС.

Україна висловила своє бажання **вступити до НАТО** як засіб посилення своєї безпеки та стабільності (30 вересня 2022 року Україна подала заявку на членство в НАТО). Хоча прогрес на шляху до членства в НАТО є поступовим,

Україна поглибила своє партнерство з альянсом через різні програми та спільні військові навчання.

Сьогодні Україна отримує суттєву допомогу від різних країн світу. Значна **підтримка України від західних країн** у відповідь на російську агресію полягає не лише в економічній та військовій допомозі Сполученими Штатами, Європейським Союзом, Великою Британією, Канадою, Швейцарією, Австралією, Японією, а й запровадженні тиску на співучасників війни шляхом введення санкцій. Ця підтримка зміцнила міждержавні зв'язки України й продемонструвала світову солідарність.

Насамперед, слід акцентувати на тому, що з початку російської агресії Україна одержала суттєву фінансову підтримку від таких країн, як: США, Велика Британія, Канада та Японія, а також від менших європейських країн, які частково взяли на себе піклування про Україну, що полягало у військовій гуманітарній та фінансовій допомозі в обсягах, які важко оцінити з довоєнної перспективи.

Згідно з аналітичними даними Міністерства фінансів Україна за 2022 рік отримала близько 27,5 млрд доларів грошової допомоги, з них з: США - понад 10 млрд доларів США, ЄС - понад 7,4 млрд євро, МВФ - понад 2,7 млрд доларів, Європейського інвестиційного банку - понад 1,7 млрд доларів, Канади - понад 1,5 млрд доларів, Німеччини більш ніж 1,3 млрд євро, Світового Банку - майже 1 млрд доларів, Великої Британії й Японії - по близько 600 млн доларів, [11].

За перші 5 місяців 2023 року Україна отримала від: США - 6 млрд дол. США, ЄС - 8,12 млрд дол., МВФ - 2,7 млрд дол., Канади - 1,76 млрд дол., Світового банку - 547 млн дол. [12].

Всі зусилля України у протистоянні російській агресії по-новому відобразили особливості та розбіжності світового інтеграційного процесу. Вона стимулювала і прискорила **формування нових альянсів та інституцій**, коригування пріоритетів, партнерств і прийнятних рівнів компромісів.

Протягом 2022 року найактивнішим форматом був Люблінський трикутник, до якого входять Україна, Литва та Польща. Країни підписали спільну заяву, закликаючи світ підтримати звільнення всієї території України. Під час проведення саміту Люблінського трикутника її учасниками була підписана спільна декларація, що спрямована на врегулювання першочергових напрямів співпраці між державами, зокрема важливість залучення України до діяльності Ініціативи Тримор'я з підтримкою Литви та Польщі. Домовленості стосуються спільних проєктів для післявоєнного відновлення, зокрема в енергетичній інфраструктурі, транспорті та цифровізації, а також укріплення регіональних механізмів безпеки, у тому числі у військовій та безпековій царинах.

Для коригування імплементації зовнішньополітичної стратегії України слід зосередитись на малих альянсах. На думку Герасимчука С. та Драпака М., особлива увага надається Люблінському трикутнику, що потребує нових амбітних цілей, зокрема в області безпекової співпраці, роботи над логістичними ланцюгами та інфраструктурою [13]. Важливим є підсилення видимості трикутника шляхом проведення сайд-івентів і самітів на форумах більших об'єднань і співпраці з громадянським суспільством та експертами.

Слід також відзначити активізацію домовленості між Україною, Румунією і Республікою Молдовою, де було укладено тристоронню угоду щодо зміцнення енергопостачання та розпочато співпрацю з Європейською Комісією. Такий формат пропонується як майданчик для розвитку євроінтеграції України та Молдови з підтримкою Румунії.

Інші формати співпраці, такі як "Квадрига" з Туреччиною та "Асоційоване тріо" (Україна, Грузія, Молдова), втрачають свою динаміку і значення. Проте збереження комунікації на рівні громадянського суспільства може бути важливим для європейської інтеграції.

У "трикутнику" Україна - Польща - Велика Британія надається значна допомога Україні, проте цей формат співпраці має обмежену реальну вагу та зустрічі лідерів цих країн рідко відбуваються.

Одним з помітних стратегічних пріоритетів України є **диверсифікація свого міжнародного партнерства**, а саме: налагодження організації близьких зв'язків з Чехією, Угорщиною, Польщею та Словаччиною шляхом економічного співробітництва, культурних обмінів та сприяння європейській інтеграції України. Упродовж останніх років спостерігаються значні кроки у посиленні співпраці України з Туреччиною та Китаєм, що дозволяє розширити дипломатичні й економічні зв'язки поза межами своїх звичайних партнерів.

Необхідно підкреслити, що більшість держав, що входять до "малих альянсів" підтримують Україну у політичній, військово-політичній, економічній та санкційній сферах. Такі альянси можуть сприяти інтеграції до ЄС для потенційних нових членів, зосереджуючись на "менших" потребах Європи. Ігнорування цих потреб може створити елемент мінливості (політичної, економічної та гуманітарної) на європейському континенті [4].

Великим стратегічним пріоритетом для України є **активна участь у роботі багатосторонніх організацій**, зокрема: Організація Об'єднаних Націй, Організація з безпеки і співробітництва в Європі та Рада Європи. Ці міжнародні майданчики дають Україні нагоду збільшувати рівень своєї обізнаності щодо не лише глобальних, а й національних майбутніх викликів, знаходити та посилювати міжнародну підтримку та бути учасником різних дипломатичних діалогів.

Безперечно, дуже важливу роль у міжнародних відносинах України відіграють її **енергетична безпека та економічні інтереси**, зокрема це підтверджується прагненнями диверсифікувати джерела постачання та послабити свою залежність від російських енергоносіїв, створюючи альтернативні маршрути для транспортування енергоносіїв (меморандум між «Оператором ГТС України» та польським оператором Gaz-System S.A.; співпраця з американським підприємством Westinghouse щодо створення власного виробництва компонентів ядерного палива; контракти з канадською компанією CAMESCO щодо поставок гексафториду природного урану та послуг з його збагачення для покриття 100% потреб українських АЕС). Україна

постійно удосконалює партнерські стосунки з європейськими країнами та досліджує ймовірні можливості для енергетичного співробітництва.

У цілому можна підсумувати, що міжнародні контакти України формувалися під впливом її прагнення до євроатлантичної інтеграції, зусиль з диверсифікації партнерств, спрямованих на зміцнення регіонального співробітництва й триваючої російської агресії. Безумовно, що відповіддю на геополітичні трансформації стали зміни у зовнішньополітичних пріоритетах держави, сконцентровані на посиленні безпеки, забезпеченні стабільності та русі у напрямі інтеграції до євроатлантичної спільноти. Підтримка з боку західних країн, а також участь у дипломатичних ініціативах мали вирішальне значення для орієнтації в геополітичних трансформаціях у регіоні.

Висновки. Міжнародні взаємини України протягом останніх років зазнають змін внаслідок сучасних геополітичних трансформацій, що спричинили зміни у зовнішньополітичних та економічних пріоритетах країни, взаємодію з різними міжнародними партнерами та формування нових альянсів. Зважаючи на нове геополітичне становище держава мусить корегувати свої стратегічні завдання у міжнародних відносинах для гарантування своїх геополітичних інтересів. Тому природно, що для збереження своєї національної ідентичності та формування умов майбутнього розвитку перед Україною постає низка цільових орієнтирів у геополітичному довгостроковому плануванні, провідними серед них є: здобуття перемоги, укріплення та захист кордонів, відродження економіки та інфраструктури країни.

Література

1. Черник П. Геополітичне положення України в Центрально-Східній Європі. Львівський національний університет імені І.Франка: дис... канд. політ. наук: 23.00.04, Львів, 2017.

2. Martsikhiv K., Shepelyak L. Geopolitical goals and geostrategy of Ukraine. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriya "Pytannya politolohiyi"*, 2020. 37(2), pp. 116–124.

3.Kopachinska G. Geopolitical view of Ukraine: History of development and specifics of its current transformation. *Quaestiones Geographicae*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 2021. 40(4), pp. 47–62.

4.Геополітичні та геоекономічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В.Юрчишин. Київ: Центр Разумкова, 2022. 102 с.

5.Zamaruieva I., Lienkov S., Babich O., Shevchenko A., Khlaponin Y., Bernaz N. Analytical Approaches to News Content Processing during the War in Ukraine in Opposing Geopolitical Alliances Mass Media. COLINS-2023: 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, Kharkiv, April 20–21, 2023. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3403/paper46.pdf> (дата звернення: 28.06.2023).

6.Chapman B. The Baltics and Ukraine: Geopolitical Hotspots. *Libraries Faculty and Staff Scholarship and Research*, 2019. URL: https://docs.lib.purdue.edu/lib_fsdocs/223 (дата звернення: 20.06.2023).

7.Sanchez U. and Wodnicki D. Ukraine In The Russian Geostrategic Chessboard: An Analysis Based On Geopolitical Codes (1991-2022). *Novum Jus*. 2022, vol.16, n.3, pp.17-42.

8.Верховна рада України. Законодавство України. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. 2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 20.06.2023).

9.Lehne S. After Russia's War Against Ukraine: What Kind of World Order? *Carnegie Europe*. 2023. URL: <https://carnegieeurope.eu/2023/02/28/after-russia-s-war-against-ukraine-what-kind-of-world-order-pub-89130> (дата звернення: 20.06.2023).

10.Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 20.06.2023).

11. Федорова О. Скільки грошей отримала Україна від партнерів за 2022 рік. *Finance.ua*. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/skilky-groszej-otrymala-ukraina> (дата звернення: 20.06.2023).

12. Укрінформ. Україна отримала цьогоріч \$19,8 мільярда міжнародної допомоги URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3717155-ukraina-otrymala-cogoric-198-milarda-miznarodnoi-dopomogi.html> (дата звернення: 29.06.2023).

13. Герасимчук С., Драпак М. Велика стратегія малих альянсів: використання потенціалу на фоні глобальних викликів. Українська призма. Фонд імені Фрідріха Еберта. 2023. URL: <https://prismua.org/29876543490-2/> (дата звернення: 29.06.2023).

References

1. Chernyk, P. (2017), "Geopolitical position of Ukraine in Central and Eastern Europe". Abstract of Ph.D. dissertation, Political Sciences, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
2. Martsikhiv, K. and Shepelyak, L. (2020), "Geopolitical goals and geostrategy of Ukraine", *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.N. Karazina*. Seriya "Pytannya politolohiyi", vol. 37(2), pp. 116–124.
3. Kopachinska, G. (2021), "Geopolitical view of Ukraine: History of development and specifics of its current transformation". *Quaestiones Geographicae*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, vol. 40(4), pp. 47–62.
4. Yurchyshyn, V. (2022), *Heopolitychni ta heoekonomichni zminy, formovani pid vplyvom rosijs'koi ahresii, ta onovlennia mistsia Ukrainy u svitovomu prostori* [Geopolitical and Geo-economic Changes Shaped by Russian Aggression and the Renewal of Ukraine's Place in the World Space], *Razumkov Center*, Kyiv, Ukraine.
5. Zamaruieva, I., Lienkov, S., Babich, O., Shevchenko, A., Khlaponin, Y. and Bernaz, N. (2023), "Analytical Approaches to News Content Processing during the War in Ukraine in Opposing Geopolitical Alliances Mass Media", *COLINS-2023: 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems*,

Kharkiv, Ukraine, April 20–21, available at: <https://ceur-ws.org/Vol-3403/paper46.pdf> (Accessed 20.06.2023).

6. Chapman, B. (2019), “The Baltics and Ukraine: Geopolitical Hotspots”, *Libraries Faculty and Staff Scholarship and Research*, Available at: https://docs.lib.purdue.edu/lib_fsdocs/223 (Accessed 20.06.2023).

7. Sanchez, U. and Wodnicki, D. (2022), “Ukraine In The Russian Geostrategic Chessboard: An Analysis Based On Geopolitical Codes (1991-2022)”, *Novum Jus*, vol.16, no.3, pp.17-42.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine. (2014), “Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part”, Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012 (Accessed 20.06.2023).

9. Lehne, S. (2023), “After Russia’s War Against Ukraine: What Kind of World Order?”, *Carnegie Europe*, available at: <https://carnegieeurope.eu/2023/02/28/after-russia-s-war-against-ukraine-what-kind-of-world-order-pub-89130> (Accessed 20.06.2023).

10. President of Ukraine (2021), “The Strategy of Foreign Policy of Ukraine”, available at: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (Accessed 20.06.2023).

11. Fedorova, O. (2022), “How much money did Ukraine receive from partners in 2022?”, *Finance.ua*, available at: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/skilky-groszej-otrymala-ukraina> (Accessed 29.06.2023).

12. Ukrinform (2023), “Ukraine received \$19.8 billion in international aid this year”, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3717155-ukraina-otrymala-cogoric-198-milarda-miznarodnoi-dopomogi.html> (Accessed 29.06.2023).

13. Gerasymchuk, S. and Drapak, M. (2023), “Grand strategy of small alliances: utilizing potential against the background of global challenges”, *Ukrainian Prism*. Friedrich Ebert Foundation, available at: <https://prismua.org/29876543490-2/> (Accessed 29.06.2023).

Стаття надійшла до редакції 04.07.2023 р.